

היום נלמד בעזרת ה':

ראש השנה דף לג

משום שבות מגלא וכו': לחתוך את השופר (= כדי לתקנו) עם מגל זהו איסור שבות מדרבנו, לפי שאין דרך לחתוך בו שופר. לחתוך שופר עם סכין זהו איסור דאורייתא, לפי שכך הדרך, וזוהי מלאכה גמורה.

במשנה לעיל - אין מעבין את התינוקות מלתקוע: לדעת רבי יהודה - לא מעבבים את התינוקות מלתקוע בר"ה משום שמוטל עליו לחנכם למצוות, אבל מעבבים את הנשים מלתקוע משום שהם פטורות, לפי שזוהי מצוות עשה שהזמן גרמא, ואם הן יתקעו הן עוברות על 'בל תוסיף'. וכן משום 'בל תוסיף' אסור להם לסמוך על הקרבן, משום שהן פטורות. ולדעת ר"י ור"ש לא מעבבים נשים מלתקוע, שלמרות שהן פטורות הרשות בידם לתקוע אם רצו, וכן מותר להן לסמוך אם רצו.

במשנה לעיל - אבל מתעסקין בהם (= בתינוקות) עד שילמדו: קטן שהגיע לגיל חינוך - מתעסקים עמו כדי שילמד לתקוע, וכל שכן שלא מונעים אותו מלתקוע. קטן שלא הגיע לגיל חינוך - אין צריך להתעסק עמו שיתקע, אבל לא מונעים אותו.

במשנה לעיל - המתעסק (= בתקיעת שופר) לא יצא: משמע שדווקא ה'מתעסק' לא יצא, לפי שלא התכוון כלל לתקוע אפילו תקיעה שאינה של מצווה (= כגון שנפח בשופר יצאה תקיעה ללא שהתכוון), אבל התוקע לשיר שהתכוון לתקיעה יצא אף שלא התכוון לשם מצווה. דחייה: יתכן שאף התוקע לשיר נחשב ל'מתעסק'.

במשנה לעיל - השומע מן המתעסק, לא יצא: משמע שדווקא השומע מן ה'מתעסק' לא יצא, אבל השומע ממי שתוקע לעצמו (= לשם מצווה) יצא. א"כ קשה מכאן על רבי זירא לעיל שאמר לשמשו שיכוון להוציאו בתקיעתו, והרי די שהשמש היה תוקע לעצמו, ואינו צריך לכוון להוציא את רבי זירא.

תירוץ: יתכן שבאמת השומע ממי שתוקע לעצמו לא יצא, והמשנה נקטה 'מתעסק' אגב הרישא (= 'המתעסק לא יצא').

(המשך בדף הבא ↓)

משנה: סדר תקיעות בראש השנה - שלוש תרועות (= למלכויות זכרונות ושופרות), ובכל אחת מהם יש שלוש תקיעות, כלומר תקיעה לפני התרועה ותקיעה לאחריה. נמצא שבס"ה תוקעים תשע תקיעות (= תקיעה - תרועה - תקיעה למלכויות וכן לזכרונות ולשופרות).

שיעור תקיעה פשוטה הוא כשלוש יבבות (= יבואר בגמרא). **שיעור תרועה** אחת הוא כשלוש קולות קצרים, שכל אחד מהם הוא כל שהוא.

תקע בראשונה: את התקיעה שלפני התרועה תקע כהלכתה, ואת תקיעה השניה שלאחר התרועה האריך כשיעור שתי תקיעות, אין בידו אלא אחת. **ביאור:** בר"ה תוקעים בסדר 'מלכויות' תקיעה - תרועה - תקיעה, ואח"כ שוב תוקעים תקיעה - תרועה - תקיעה לסדר 'זכרונות'. מדובר כאן שאת התקיעה השניה של 'מלכויות' הוא תקע באורך של שתי תקיעות כדי שהיא תעלה לו אף עבור התקיעה הראשונה של 'זכרונות', הדין הוא שהוא יצא ידי חובת התקיעה השניה של 'מלכויות', אבל לא יצא ידי חובת התקיעה הראשונה של 'זכרונות', לפי שלא מחלקים תקיעה אחת לשתיים.

מי שברך את תשע הברכות שבתפילת מוסף ולא היה לו שופר (= שאם היה לו שופר היה צריך לתקוע במלכויות זכרונות ושופרות שבמוסף), ואח"כ הזדמן לו שופר, צריך לתקוע תקיעה תרועה ותקיעה שלוש פעמים (= תקיעה - תרועה - תקיעה למלכויות וכן לזכרונות ושופרות).

כשם ששליח ציבור חייב וכו': יבואר בגמרא.

גמרא: במשנתנו כתוב 'שיעור תקיעה **כשלוש תרועות**', ואילו בברייתא כתוב 'שיעור תקיעה **כתרועה**'. הגמרא מבארת שאין הבדל ביניהם, לפי שכוונת התנא של משנתנו ששיעור כל שלושת התקיעות הוא כשלוש תרועות, וכוונת התנא של הברייתא ששיעור תקיעה אחת הוא כתרועה. נמצא ששניהם אמרו דבר אחד.

והתניא שיעור תרועה כשלושה שברים: 'שברים' הם קולות יותר ארוכים מ'יבבות'. אמר אב"י: בהכרח שהברייתא חולקת על המשנה. אב"י מבאר את מחלוקתם: נאמר לגבי מצוות שופר בר"ה - "יום **תרועה** יהיה לכם" והתרגום של 'תרועה' הוא 'יבבא', ולגבי אם סיסרא נאמר לשון יבבה - "בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקְפָה וַתִּיַבֵּב אִם סִסְרָא". התנא של הברייתא סבר ש'יבבה' הוא כאדם הגונח מליבו כדרך החולים שמאריכים בגניחותיהם, ולכן 'תרועה' הוא שברים שהם ארוכים (= ארוכים יותר מיבבה קצרה),

והתנא של משנתנו סבר ש'יבבה' הוא כאדם הבוכה ומקונן קולות קצרים הסמוכים זה לזה, ולכן שיעור 'תרועה' הוא כשלוש יבבות שהם קולות קצרים כל שהם.

שׂאִין תְּלִמּוּד לּוֹמֵר 'בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי': נאמר "וְהֵעֲבֵרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אֲרָצְכֶם", לכאורה 'בחודש השביעי' (= תשרי) מיותר, שהרי כבר כתוב 'ביום הכיפורים' (שהוא בחודש השביעי).

ת"ל "וְהֵעֲבֵרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה": 'העברה' היא השמעת קול פשוט אחד. בתחילת הפסוק הנ"ל נאמר "וְהֵעֲבֵרְתָּ שׁוֹפָר", ובאמצע הפסוק נאמר "תְּרוּעָה", ובסוף הפסוק נאמר "תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר", נמצא שצריך תקיעה לפני התרועה ותקיעה לאחריה.